

DANSKE FRIHEDS- RETTIGHEDER ER UNDER PRES

Den danske velfærdsstat overvåger sine borgere i et hidtil uset omfang, mener jurist Jacob Mchangama, der advarer mod udviklingen: "Økonomiske hensyn vejer tungere end principielle betragtninger."

TEKST: LENY MALACINSKI
FOTO: JUSTITIA-INT.ORG

De fleste kender den ikoniske plakat, der viser en dansk betjent, som holder trafikken tilbage for at lade en and og hendes ællinger vralte sikkert over gaden.

Turistplakaten fra Wonderful Copenhagen har i mange år markedsført Danmark som en tryk og tillidsvækkende plet i Skandinavien, men de seneste års udvikling tegner et helt andet billede.

I 2012 konfiskerede danske betjente tibetanske flag fra de demonstranter, der var mødt op for at protestere imod Kina under et statsbesøg i København.

Handelsaftaler for milliarder af kroner stod på spil.

Det danske skattevæsen er blevet afsløret i at overtræde sine egne regler og true borgere og virksomheder til at betale det, som Skat fejlagtigt hævdede, de skyldte.

Kommunale medarbejdere, der før blev anset som borgernes hjælper i systemet, må i dag ligge på lur foran enlige mødres indkørsel for at overvåge, om de har besøg af en mand.

Igennem de seneste år har danske myndigheder – Skat, politiet og offentligt ansatte - fået stadig flere beføjelser til at kontrollere og overvåge danskerne.

Forsvarer animeret børneporno

Udviklingen bekymrer menneskerettighedsjuristen Jacob Mchangama, der netop har slået dørene op til sin retspolitiske tænketank Justitia.

"Danmark ligger selvfølgelig i den rigtig gode ende, når man måler på frihed, demokrati og det at være en retsstat. Men vi er et land, der bevæger os i den forkerte retning på mange måder. I dag filer vi på nogle grundlæggende principper, som man ikke har rokket ved før. I dag er der andre faktorer, der tillægges større vægt end retssikkerhed og frihedsrettigheder. Hvis det fortsætter, er det ikke sikkert, at vi om 30-40 år er den retsstat, vi tror, vi er," siger Jacob Mchangama.

Han er forfatter til debatbogen *Fri os fra friheden*, der udkom i 2012, og

kortlægger hvordan grundlæggende rettigheder som privatlivets fred og privat ejendomsret er blevet indskrænket i en grad, så Skat på et tidspunkt havde flere beføjelser end Politiets efterretningstjeneste.

Indtil for nylig var han chefjurist i den borgerlig-liberale tænketank Cepos. Her markerede han sig som en velklædt og principfast debattør, der ofte stillede op over for folkevalgte politikere og ministre for at fortælle dem, at deres lovgivning truer åbenheden og tilliden i Danmark. Han er fast blogger på Berlingskes hjemmeside, hvor han forsvarer alt fra animeret børneporno, fordi det er en forbrydelse uden offer, til Dan Park, den svenske provo-kunstner, der er blevet fængslet af svensk politi for en række billeder, der er dømt racistiske.

Velfærdsstaten viser tænder

Han mener, at en del af problemet er udløst af den unikke, danske model, som er berømt i udlandet: Den store,

omsorgsfulde stat, som alle betaler til, for at alle til gengæld har råd til at få en uddannelse og komme på sygehuset, har nemlig sin pris. I de senere år har danskerne oplevet en heftig debat om reformer og om fremtidens velfærdsstat. Efterlønnen er blevet reformeret, danskerne skal senere på pension, og især de yngre generationer forventer hverken folkepension eller de samme ydelser, som deres forældre og bedste-forældre får.

”Vi har opbygget en velfærdsstat, som mange sætter pris på og som udgør en tryk ramme. Men når velfærdsstaten pludselig kommer under pres, viser den tænder. De medarbejdere i kommunen, der før var et serviceorgan, kontrollerer i dag vores boæl, vores kæresteforhold og overnatningshyppigheden. Det offentlige har adgang til dine økonomiske oplysninger, dine sociale ydelser, din pension. Velfærdsstaten er ved at udvikle en meget intens overvågning, uden krav om retskendelse, af helt almindelige borgere, der ikke er mistænkt for terrorisme. Det offentlige opretter telefonlinier, hvor folk begynder at angive deres naboer, fordi de tror, at de snyder i skat.”

Det lyder jo ikke som beskrivelsen af et sympatisk folk.

”Det er heller ikke hele historien om danskerne. Vi har et aktivt civilsamfund, og de her problemer, vi diskuterer, kommer netop frem og bliver sat til debat. Så er spørgsmålet, om det medfører politiske ændringer. Det er min og Justitas rolle her,” siger Jacob Mchangama.

Det unge håb

Mchangama har skabt sig en solid platform på at holde sig strengt og nærmest tørt til paragraffer og konventioner og ved at kende loven bedre end mange af de 179 folketingsmedlemmer på Christiansborg. Hans liberale frihedsbegreb består kort og godt i, at vi alle har ret til at ytre sig frit, så længe vi ikke truer eller begår vold mod andre.

Jacob Mchangamas far er fra Como-

erne, en ø-gruppe ud for Madagascar, og i de første år af sin karriere på et advokatkontor gik han på arbejde i jakkesæt og lange dreadlocks. Han voksede op i et kollektiv på Østerbro i København med venstreorienterede forældre. Her blev hans skepsis vakt for at putte individer i kollektive kasser, og den fik yderligere næring, da han efter jura-studiet på Københavns Universitet tog en mastergrad i menneskerettigheder. Han mente, at menneskerettigheder er konkrete og knytter sig til individer i stedet for grupper, og undrede sig over, hvad et fag som ”Kapitalismens og dens alternativer” havde med menneskerettigheder at gøre.

Den politiske virkelighed

Han er et særsyn blandt danske borgerlige, hvoriblandt Venstre og Konservative selv trådte på lov-speederen igennem 10 år i regering fra 2001-2011.

“

Når man lever i Danmark, tager man friheden for givet og mærker ikke alvoren, før båndene for alvor snævrer.

Jacob Mchangama

Siden han forlod advokatkontoret for at blande sig i den borgerlige ide debat, har han været svær at komme uden om for de borgerlige partier. Han modtog Venstres frihedspris i 2013 og bliver af mange betragtet som en liberal rettesnor, selv om Venstres politik ligger meget langt fra hans anbefalinger. Det var for eksempel VK-regeringen, der indførte rygeforbudet på cafeer og restauranter. Det er ifølge Mchangama et indgreb i ejerens private ejendomsret. VK-regeringen vedtog også flere af de beføjelser til Skat og politiet, som ifølge Mchangama slider på danskernes ellers solide tillid til, at myndighederne

vil borgerne det bedste. Men hvordan forklarer han så, at danskerne i det store og hele fremstår ligeglade?

Der har ganske vist været protester imod offentlighedsloven, der mørklægger ministrenes kalendere og undtager store dele af ministeriernes lovgivningsarbejde fra mediernes ret til aktindsigt. Men ingen folkelige bevægelser er udløst af den stigende overvågning eller de konfiskerede tibetanske flag på dansk jord.

”Når man lever i Danmark, tager man friheden for givet og mærker ikke alvoren, før båndene for alvor snævrer. Det er svært at stå fast på principperne, når man ikke mærker, at de sættes under pres. Men hvis man har givet køb på for meget, kan det blive for sent at rulle tilbage,” forklarer han.

For fremtiden kommer Mchangama blandt andet til at holde et skarpt øje med den danske regerings adfærd over for Kina. Konflikten er en lakmus-test på, hvor villig Danmark er til at bakke op om sine principper, når det kan koste masser af penge i eksport, vækstmuligheder og arbejdspladser for danske firmaer. Båndene er så tætte mellem de to lande, at Kinas regering for nylig i Danmark åbnede et kulturcenter, der skal oplyse om kinesisk kultur. Det blev indviet af kulturminister Marianne Jelved side om side med Liu Yunshan, der er en af Kommunistpartiets ledere og tilhænger af censur. Ifølge Jacob Mchangama er samarbejdet en risikabel balancegang.

”Den danske regering tør eller vil ikke længere kritisere Kina, når vi er på besøg dér. Danmark er simpelthen mindre villig til at stå op imod et land, der groft overtræder menneskerettighederne.”

Andre store lande har opført sig sådan i mange år. Er det ikke bare tegn på, at Danmark er ved at blive normaliseret og ikke længere er en undtagelse?

”Nej, det synes jeg ikke. Det viser, at økonomiske hensyn vejer tungere end principielle betragtninger, men der er en generel tendens til, at menneskerettigheder globalt set er på retur.” ●